

כללי ציטוט ביבליוגרפי

על פי שיטת APA – American Psychological Association

העיקרון החשוב ביותר של כתיבה אקדמית הוא לומר דבר בשם אומרו. על הכותבים להקפיד לייחס כל רעיון או פיסת מידע למקורם, וכך להימנע מלייחס לעצמם רעיונות או מידע שסופקו על-ידי אחרים.

ציטוט ביבליוגרפי מפנה את הקורא אל המקור שממנו נלקח פריט המידע. בתחומים המדעיים השונים מקובלות שיטות ציטוט שונות. לאחר שבחרים בשיטה המתאימה ביותר לתחום האקדמי, חשוב להקפיד על אחידות ולהתמיד בכללי הציטוט של השיטה שנבחרה לאורך כל הדרך.

כללי הציטוט שלהלן מתייחסים למדעי החברה ומתבססים על שיטת ה-APA (American Psychological Association, 2019).

עקרונות השיטה

כל אחד מהמקורות יצוטט פעמיים – פעם ראשונה במתכונת מקוצרת בגוף העבודה, ובפעם השנייה יופיע ברשימה המקורות שבסוף העבודה במתכונת ציטוט מלאה. כל מקור המצוטט בגוף העבודה חייב להופיע ברשימת המקורות (הרשימה הביבליוגרפית) שבסוף העבודה, וכל מקור ברשימת המקורות חייב להיות מצוטט גם בגוף הטקסט. הציטוט המלא מכיל פרטים כמו: שם המחבר, תאריך הפרסום, שם הפרסום ושם המוציא לאור. הציטוט המקוצר בגוף העבודה כולל בדרך כלל את שם המחבר ותאריך הפרסום. שני הפרטים הללו מפנים את הקורא אל הערך המקביל ברשימת המקורות המפורטת שבסוף העבודה.

ראשי פרקים נבחרים

כללי ציטוט בגוף העבודה

ציטוט מקור משני (מקור שצוטט בתוך המקור שקראתם)

הפניה לחלק מסוים במקור המצוטט (ציון פרק ו/או מספרי עמודים)

כללים לכתיבת רשימה ביבליוגרפית בסוף העבודה

ספר – כללי הרישום לפי מספר המחברים

ספר ערוך כמקראה

ספר – המו"ל כמחבר

ספר בציון מהדורה

מאמר מכתב-עת

מאמר ממקראה

ערך מאנציקלופדיה או מילון

מאמר מעיתון

עבודת תזה או דוקטורט

מקור מאתר אינטרנט

כללים לציטוט ביבליוגרפי בגוף העבודה

מתכונת הציטוט

ההפניה הביבליוגרפית יכולה להיכתב בשני פורמטים: בתוך סוגריים או כחלק מהנרטיב. בפורמט הראשון שם המשפחה של המחבר ותאריך או שנת הפרסום נכתבים בתוך סוגריים. בפורמט השני שם המשפחה של המחבר משולב בתוך הטקסט הרגיל, ורק תאריך הפרסום מופיע בסוגריים מיד בעקבותיו.

דוגמאות:

ציטוט בתוך סוגריים:

סוגיות של איכות הסביבה ואיכות חיים, לצד מושגים כגון "פיתוח בר-קיימא" ו"קיימות", נעשו מקובלים בציבור הרחב (גוטקובסקי ואחרים, 2017; גרוסגליק, 2017; שדה, 2007), עד שיש כבר הרואים ב"סביבתנות" מגמה אופנתית (Groszlik, 2017) ואף סוג של דת (אסמה, 2010).

ציטוט משולב בנרטיב:

בהשוותן בין ירושלים לבין תל אביב טענו אלפסי ופנסטר (2006) שירושלים היא עיר לאומית-מקומית, ואילו תל אביב היא עיר כלל-עולמית.

באזכור חוזר של המחברות הנ"ל בהמשך אותה פסקה אין צורך לחזור על שנת הפרסום של המקור המצוטט.

מקור שמופיע בלועזית יירשם בטקסט בתעתיק עברי, ואילו באזכורו בסוגריים יירשם בשפת המקור עם שנת הפרסום, כמו בדוגמה הבאה:
לטענת פלזון (Falzon, 2012), מחקרים כאלה יכולים להניב הבנות חדשות שיש להן תוקף מקומי, אזורי ואף עולמי.

מספר המחברים

כאשר למקור המצוטט מחבר אחד או שניים, רושמים בגוף הטקסט את שמות המשפחה כל המחברים. במקרה של שלושה מחברים או יותר, רושמים רק את שם המשפחה של המחבר הראשון ובעקבותיו את המילה "ואחרים" בעברית או "et al." באנגלית.
לדוגמה: (Eifert & Yildiz, 2018; Haller et al., 2015).

ציטוט מקור משני

בעבודה אקדמית, "מקור ראשוני" מדווח על תוכן מקורי של מחבר/י העבודה, ואילו "מקור משני" מתייחס לתוכן שדווח לראשונה במקור אחר. בדרך כלל יש להימנע מציטוט מקור משני. ניתן להשתמש בכך רק כאשר אין כל אפשרות להשיג את המקור הראשוני. במקרה שבכל זאת נזקקים לכך, יש לרשום זאת כמו בדוגמה הבאה:
(כהן, 1973, כפי שמצוטט אצל לוי ואחרים, 2017)

אם שנת הפרסום של המקור הראשוני אינה ידועה, יירשם הציטוט כמו בדוגמה הבאה:
Bloch's bipolar model (as cited in Rosenblum, 2010)
ברשימת המקורות מצטטים רק את המקור המשני.

הפניה לחלק מסוים במקור המצוטט

ניתן להפנות בגוף העבודה לחלק מסוים במקור המצוטט, כגון: פרק, מספרי עמודים או טבלה מס'. לדוגמה:
(ירקוני, 2015, פרק 3; pp. 2-20, Armstrong, 2011)
ברשימת המקורות יש לצטט את הפרסום המלא.

כללים לציטוט ביבליוגרפי בסוף העבודה

1. רשימת המקורות [ביבליוגרפיה] מופיעה לאחר סיכום העבודה.
2. המקורות נרשמים על פי סדר א-ב של שמות המשפחה של המחברים (אות ראשונה של המחבר הראשון של כל אחד מהפריטים).
3. כל אחד מהמקורות ברשימה ייכתב ב"פסקה תלויה", שבה מרווח השוליים בשורה הראשונה צר יותר לעומת המרווח בשורות הבאות, כלומר הטקסט מוסט פנימה החל מהשורה השנייה.
4. תחילה רושמים את המקורות בעברית, ובהמשך הרשימה את המקורות בלועזית.
5. שם מקור (ספר, כתב-עת וכו') באנגלית ייכתב באותיות מוטות (*italics*) וללא קו תחתי, ובעברית באותיות **דגושות**.
6. באנגלית יש לכתוב CAPITAL LETTERS בראשי המילים במקרים הבאים:
תחילת כותרת מאמר או שם של ספר, תחילת תת-כותרת (אחרי נקודתיים), שמות (למשל, שמות מחברים, שם של מדינה וכו'), כל אחת מהמילים בשם כתב-עת, למעט מילות יחס (in, of וכדו').
7. שם המשפחה של מחבר יירשם במלואו, אך שמות פרטיים ואמצעיים יש לציין בראשי תיבות. לדוגמה:
Drucker, Peter Ferdinand יש לרשום Drucker, P.F.
8. ברשימה הביבליוגרפית יש לרשום פריטים שונים של אותו מחבר לפי סדר כרונולוגי עולה, תחילה את הפריט הישן ביותר.

להלן פירוט כללי הציטוט לפי סוג פריט המידע, מספר המחברים ופרמטרים נוספים, כולל דוגמאות.

א. ספרים

1. מחבר יחיד

מחבר. [שם משפחה, האות הראשונה של השם הפרטי. האות הראשונה של השם האמצעי.
(שנת ההוצאה). **שם הספר**. שם המוציא לאור [המו"ל].

דוגמאות:

פורטר, מ. א. (2000). **על תחרות**. מטר.

Drucker, P. F. (1999). *Management challenges for the 21st century*. Harper Business.

2. שניים עד עשרים מחברים, כולל

רושמים את כל השמות, ולפני השם האחרון מוסיפים: "ו" בעברית או "&" באנגלית.
לדוגמה:

גבאי, ר. ק., כהן, ש. ודנילוביץ', ד.

Levi, U., Jax K. L., & Carpenter, C.

3. יותר מעשרים מחברים

רושמים את שמות כל 19 המחברים הראשונים, ואחריהם: "... שם המחבר האחרון.
לדוגמה:

כהן, ש., שגיא, א., מילוא, ר. ג., לוי, מ., טביב, א., קוליק, ו., מוזס, ר., בלכסן, י., עדן, ש.,
שוקרון, צ., גבאי, ר. ק., יבין, י., מישורי, ע. א., שמילוביץ, א., פורר, ק., קליין, ר., צמרת,
י, ביטון, ד., פרץ, ש.,... כספי, ש.

4. ספר ערוך כמקראה או אסופת מאמרים של מחברים שונים

רושמים שם עורך במקום מחבר ומציינים את התפקיד בסוגריים (עורך/ים; Ed./s.):

שם העורך. (עורך). (שנת ההוצאה). **שם הספר**. שם המו"ל.

דוגמאות:

ברקוביץ, נ. (עורכת). (2010). **סוציולוגיה של ארגונים**. האוניברסיטה הפתוחה.

Deutsch, M., & Coleman, P. T. (Eds.). (2000). *The handbook of conflict resolution: Theory and practice*. John Wiley & Sons.

5. המו"ל כמחבר

כאשר הספר יוצא לאור מטעם משרד ממשלתי או גוף ארגוני אחר ללא ציון אישיות מזוהה כמחבר, רושמים את שם המוסד בתור מחבר. אם המו"ל והמחברים זהים, יש להשמיט את שם המו"ל כדי להימנע מחזרה.

דוגמאות:

החברה הממשלתית לתיירות. (1999). **חבל ים המלח: תוכנית אב לפיתוח תיירות**. ת.י.ק.

פרויקטים.

U.S.Census Bureau. (2000). *Statistical abstract of the United States*. U.S. Government Printing.

6. ספר במהדורה שניה ואילך

מחבר/ים. (שנת ההוצאה). **שם הספר** (מהד' מס'). שם ההוצאה.

דוגמאות:

אטקינסון, ר. ל., אטקינסון, ר. צ., סמית, א. א., במ, ד. ג'. והילגרד, א. ר. (1994). **מבוא לפסיכולוגיה** (מהד' 10). לדורי.

Greenhaus, J. H., Callanan, G. A., & Godshalk, V. M. (2010). *Career Management* (4th ed.). Sage.

ב. מאמרים

1. מאמר מכתב-עת

מבחינת כללי הרישום של שמות המחברים, אין הבדל בין ציטוט ספר לציטוט מאמר מכתב-עת. אחרי שמות המחברים רושמים את כותרת המאמר, ובעקבותיה את שם כתב-העת שבו התפרסם המאמר. שם כתב-העת ייכתב בעברית באותיות דגושות, ובאנגלית באותיות מוטות וב-Capital Letters בראש כל מילה (למעט מילות יחס). בסוף הציטוט יש לרשום את מספר DOI (מספר הזיהוי) של המסמך במקרה שמספר זה מופיע במקור (בדרך-כלל בעמוד הראשון של המאמר). בהעדר DOI יש לרשום את כתובת האינטרנט של המאמר, אם המאמר אוזר מאתר אינטרנט. אולם כאשר המאמר המלא זמין בדפוס או במאגרי מידע אקדמיים אין צורך בכתובת אינטרנט.

להלן מתכונת הציטוט:

מחבר/ים. (שנת הפרסום). כותרת המאמר. **שם כתב-העת**, מס' הכרך (מס' החוברת), עמודים.

דוגמאות:

בר יוסף, ר. (2000). ילדות בסביבה החברתית המשתנה של סוף האלף השני. **מגמות**, 40 (3), 381-365.

Deley, J.E., & Doty, D.H. (1996). The impact of human resource management on organizational performance. *Academy Management Journal*, 39(4), 779-801.

Pall, M. L. (2018). Wi-Fi is an important threat to human health. *Environmental Research*, 164, 405–416. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2018.01.035>

2. מאמר מספר – קובץ מאמרים – מקראה

בציטוט מאמר מספר המהווה אסופת מאמרים יש להבחין בין מחבר/י המאמר לבין עורך/י הספר. ברישום שמות העורכים מקדימים את ראשי התיבות של השם הפרטי והאמצעי לשם המשפחה, כמתואר להלן:
מחבר המאמר. [שם משפחה, אות ראשונה של השם הפרטי. אות ראשונה של השם האמצעי. (שנה). כותרת המאמר. בתוך שם העורך [אות ראשונה של השם הפרטי. אות ראשונה של השם האמצעי. שם המשפחה] (עורך), **שם הספר** (מספר המהדורה, מספרי העמודים של המאמר). שם המו"ל.

דוגמאות:

ממן, ד. (2010). התהוות הקבוצות העסקיות – השוואה בין ישראל לדרום קוריאה. בתוך נ. ברקוביץ (עורכת). (2010). **סוציולוגיה של ארגונים** (עמ' 101-123). האוניברסיטה הפתוחה.

Roberts, M. J. (1999). The challenge of growth. In A. W. Sahlman, H. H. Stevenson, M. J. Roberts, & B. Amar (Eds.), *The entrepreneurial venture* (2nd ed., pp. 361-376). Harvard Business School.

3. ערך מתוך אנציקלופדיה או מילון

להלן פירוט מתכונת הציטוט המלאה בדומה לציטוט מאמר מספר ערוך (ר' לעיל).

שם מחבר הערך. (שנה). כותרת הערך. בתוך שם עורך הפרסום [ראשי התיבות של השם הפרטי והאמצעי. שם המשפחה] (עורך) **שם הפרסום** (מהד' מספר, כר' מספר, עמודים). שם המו"ל.

לעתים משמיטים חלק מהפרטים (שם מחבר הערך או עורך הפרסום, מהדורה, מס' כרך או שנת פרסום) כאשר אלו אינם זמינים או לא רלוונטיים.

דוגמה:

גלנץ, י. (תשמ"א). תודעה. בתוך **האנציקלופדיה העברית** (כר' לב, עמ' 538-539). החברה להוצאת אנציקלופדיות.

בערך מוויקיפדיה או מאנציקלופדיה אינטרנטית אחרת יש לצטט את תאריך הגרסה האחרונה ולהוסיף קישור לדף. הנתון מופיע ב"מידע על הדף – היסטוריית עריכות" וכן ב"ציטוט דף זה". אם אין קוד גרסה עם קישור קבוע לגרסה המצוטטת, יש להוסיף את תאריך האחזור לפני הקישור לערך.

דוגמאות:

רחובות. (2 נובמבר, 2019). בתוך **ויקיפדיה**.

<https://he.wikipedia.org/w/index.php?title=%D7%A8%D7%97%D7%95%D7%91%D7%95%D7%AA&oldid=26623205>

Medical Cannabis. (2019, October 15). In *Wikipedia*.

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Medical_cannabis&oldid=921448965

Ware, M. A. (2019, October 19). In *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved

November 6, 2019, from <https://www.britannica.com/science/medical-cannabis>

4. מאמר מעיתון יומי

בציטוט מאמר מעיתון יומי, רושמים את תאריך הפרסום במתכונת הבאה:

בעברית: (יום חודש, שנה)

באנגלית: (yyyy, Month dd)

במקרה של מאמר ממהדורה מקוונת מוסיפים את כתובת האינטרנט.

דוגמאות:

בן ישי, ד. (16 יוני, 1989). התמודדות של אלופים. **ידיעות אחרונות**, עמ' 3.

ברניר, מ. (7 נובמבר, 2019). מרות דוד, דרך רומן זדורוב ועד לרה"מ בנימין נתניהו: מסע

לשורשי אובדן האמון במערכת. **גלובס**.

<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001306428>

Henrey, D. Q. (1998, February 20). Finding eats at mystery of appetite. *The Oregonian*, pp. A1, A17.

5. עבודה לתואר שני או שלישי

יש לציין בסוגריים מרובעים את סוג העבודה ואת שם המוסד מעניק התואר. במקרה שהעבודה אוחזרה ממאגר מידע, יש לציין את שם המאגר ואת מספר הפריט במאגר. אם העבודה התפרסמה באתר אינטרנט שאיננו מאגר מידע, רושמים את שם האתר ומוסיפים לבסוף את הקישור למסמך.

מחבר העבודה. (שנת פרסום). **כותרת העבודה**. [עבודה לשם קבלת תואר מוסמך/דוקטורט, שם המוסד].

דוגמאות:

פאר, ד. (תשנ"ד). **עיצוב זהות והגדרה עצמית בתהליכי פרישה מצבא הקבע באמצעות טקסים רשמיים ולא רשמיים**. [עבודה לשם קבלת תואר מוסמך, אוניברסיטת בר-אילן].

Su, L. (2014). *Understanding psychological contract breach in the customer-firm relationship* (Accession No. 1558874415) [Doctoral dissertation, Iowa State University] . ProQuest Central.

6. מקורות מאתרי אינטרנט

יש לערוך את הציטוט במתכונת הכללית הבאה:

מחבר. (תאריך הפרסום). **כותרת המסמך**. שם האתר. כתובת האינטרנט של המסמך

להלן מספר הנחיות למקרים נפוצים:

- **תאריך הפרסום של המסמך המצוטט** – במקרה שתאריך הפרסום אינו מופיע באתר, מציינים בסוגריים במקום התאריך את ראשי התיבות של המילים "חסר תאריך" – (ח"ת).
- **תאריך האחזור של המסמך** – יש לרשום את תאריך האחזור (דליית המסמך) לפני כתובת האינטרנט של המסמך רק כאשר התוכן עשוי להשתנות מעת לעת ואין באתר תיעוד של גרסאות קודמות.

- **מחבר המסמך** – בהעדר זיהוי אישי של מחבר המסמך, רושמים את שם הארגון האחראי במקום שם המחבר. אם שם הארגון זהה לשם האתר, משימים את שם האתר בהמשך.

דוגמאות:

ינוביץ, מ. (ח"ת). **תפיסת המיניות של מתבגרים לקויי-שמיעה לעומת עמיתיהם השומעים**. קשר - הבית של המשפחות המיוחדות.

https://www.kesher.org.il/knowledge_item/%d7%aa%d7%a4%d7%99%d7%a1%d7%aa-%d7%94%d7%9e%d7%99%d7%a0%d7%99%d7%95%d7%aa-%d7%a9%d7%9c-%d7%9e%d7%aa%d7%91%d7%92%d7%a8%d7%99%d7%9d-%d7%9c%d7%a7%d7%95%d7%99%d7%99-%d7%a9%d7%9e%d7%99%d7%a2%d7%94-%d7%9c/

כל זכות. (21 אוגוסט, 2019). **סידור מוסדי עבור קשישים סיעודיים ותשושי נפש**.

https://www.kolzhut.org.il/he/%D7%A1%D7%99%D7%93%D7%95%D7%A8_%D7%9E%D7%95%D7%A1%D7%93%D7%99_%D7%A2%D7%91%D7%95%D7%A8_%D7%A7%D7%A9%D7%99%D7%A9%D7%99%D7%9D_%D7%A1%D7%99%D7%A2%D7%95%D7%93%D7%99%D7%99%D7%9D_%D7%95%D7%AA%D7%A9%D7%95%D7%A9%D7%99_%D7%A0%D7%A4%D7%A9

World Health Organization. (2018). *WHO guidance for contingency planning*.

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/260554/WHO-WHE-CPI-2018.13-eng.pdf?ua=1>

מקור

American Psychological Association. (2019). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.).